

Ο οικουμενικός Αστερίου

Λα ξεκινούν με μια μικρογραφία του παγκόσμιου χωρίου σε ένα έρημο εξωτικό νησί με το καδίκο όνομα Ισλα Μπόα. Δέκα «παικτες» από διαφορετικές χώρες με διαφορετική κουλτούρα και προσλαμβάνουσες, επιλέγονται από ένα παντοδύναμο αμερικανικό κανάλι για να συμμετάσχουν σε ένα πείραμα συμβίωσης και επιβίωσης που θα αποτελέσει τη ναυαρχίδα του χειμερινού πλεονεκτικού προγράμματος και θα αποφέρει στον νικητή ένα εκατομμύριο δολάρια. Οι τους αισθάνονται ματαίωμένοι, στριμωγμένοι, απελπισμένοι και αναζητώνται μια διέξοδο σε μια καινούργια ζωή. Οι οργανωτές του έρευναν αρκύτικους ερεύνησαν τη φύλη τους, και ποντάρουν α' αυτό στέλνοντας ως εκπροσώπους τους στο νησί τον σκνθέτη και τον παρουσιαστή που επίσης διηγούν για νέα καριέρα.

Όμως γρήγορα το πείραμα συμβίωσης εξελίσσεται σε πείραμα θανάτου και οι «παικτες» αφίνονται στην τύχη τους: καθώς το κανάλι κλυδωνίζεται μαζί με το επενδυτικό fund στο οποίο ανήκε... Με αυτήν την αιφετηρία ο Χρήστος Αστερίου γράφει το «Ισλα Μπόα» (εκδ. Πλάκι), ένα συγκλονιστικό μυθιστόρημα, ανατριχιαστικά επίκαιρο, το οποίο συλλαμβάνει την προϊόντασα βαρβαρότητα στην οποία εισέρχεται ο δυτικός κόσμος που έχει ξτυπωθεί από την οικονομική κρίση. Το επίτευγμα του 40χρονου συγγραφέα, ο οποίος έχει βαθύτατη κλασική γερμανική κουλτούρα και έχει εργαστεί ως καθηγητής σε γυμνάσια της Ζακύνθου και πρόσφατα της Γάρου, έναι ότι δεν γράφει ένα «ελληνικό» μυθιστόρημα αλλά ένα καθηρώαμιο οικουμενικό μυθιστόρημα με πολιτική διάσταση, που ενσωματώνει την ελληνική περίπτωση στο παγκόσμιο γήγενοθαί.

Αντί να στελεῖ τους ήρωες του να ταξιδέψουν στο εξωτερικό, όπως συμβαίνει σε πολλά ψευτοκομόπολιτικά μυθιστόρημα νέας εοσδείας, ο Αστερί-

ου μεταβολίζει τα γεγονότα της διεθνούς επικαιρότητας και ζωντανεύει μπροστά μας ένα διεθνές καρτ πρωταγωνιστών. Τον μάρτυρο αεφθημά του Τζόγου, που κινέζα αδιστακτικό οικονομολόγο που πηγεί τη μοναδιά της στο Διαδίκτυο, τον πακιστανό βιοτέχνη που διεκδικεί τον σεβασμό στη μουσουλμανική θρησκεία του, τον κενύποτο δρόμεα

που έχει ζήσει τις εμφύλιες σφαγές στη σαβάνα, τη λιβανέζα δασκάλα που πάσχει από καρκίνο, τον γερμανό οικολόγο που έχει ζήσει τη διάψευση των προσδοκών του, τον γάλλο διανοούμενο, τη νεαρή οργανιτζέρα που τραγουδιστρία, την πατέρα των ΜΚΟ και την ελληνίδα άνεργη αρχιτεκτόνισσα που αναζητά μια ζωή «έρα από πάνω τον κονόμα», το οκτάρω και τους συμβιβασμούς». Απέναντί τους, ο εμπνευστής του «πειράματος», ένας βετεράνος των αμερικανικών ΜΜΕ, ο οποίος δίνει μια συνέντευξη όταν όλα έχουν τελειώσει. Διότι οι διοργανωτές θα χάσουν τον ελεγχό του παιχνιδιού, πραγματικό και εικονικό, οπότε το «πείραμα» θα ξεστραπίσει με θύματα τους ίδιους τους «παικτές».

Μέσα λοιπόν από τα βιβλία και την ψυχολογία τα διαφορετικών χαρακτήρων που μιλούν ένας ένας σε πρώτο πρόσωπο, ο Αστερίου έξερενά τις κοινωνικές και υπαρξιακές μεταλλάξεις που έχουν προκαλέσει: τη κυριάρχη σήμερα ιδεολογία του κέρδους και η εξουσία των αγορών, η παθολογία που γεννούν το νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον και οι νέες προτεραιότητες, σε συνδυασμό με την παρακή των πολιών συλλογικότητων, με την ανάδοντο την θρησκευτικού φανατισμού, την περιφρόνηση της φύσης, το συναίσθημα πολιτικού ψύχους κ.ο.κ. Και μας προκαλεί να αναφωτηθούμε: μήπως υπερημόσαμε τη δυνατότητή μας μπροστά σε αντίθετες αυστηρίες; Μήπως οι νέοι στόχοι μας μάς αποκτηνώνται; Μήπως απαξώνουμε σταδιακά την ανθρώπινη ζωή;

...και ο σκληρός μοντέρνος ανθρωπισμός

«Ως συγγραφέας αισθάνομαι ότι η εποχή δεν προσφέρει, μάλιστα για ενδιδακτούσεις», μιώνεγκούσε προχθές ο Χρήστος Αστερίου. «Για μένα είκε σημασία να προσαρθρώνω σα ουλάβω τι συμβαίνει σήμερα στον κόσμο γύρω μας κι αυτό πάρα το ότι πολλοί εκτιμούν πως χρειάζεται πρώτα να κατακαθίσουν οι εντυπώσεις».

Τι βλέπει λοιπόν εκεί έξω στο 40χρονος συγγραφέας; «Βλέπει να επαναπροσδιορίζεται η έννοια του ανθρωπισμού και να χά-

νεται η προτεραιότητα που δινόταν στην ανθρώπινη ζωή. Στη σημάδιά όρκισαν να ξεχωρίζουν από την κατάρρευση εταιρειών όπως η Enron και τραπεζικών κολοσσών όπως η Lehman Brothers. Τότε η έννοια των παράπλευρων απωλειών όρκισε να ανοδύεται ως φυσική συνέπεια και στους οικονομικούς πολέμους. Αυτοί οι άνθρωποι που βλέπουν τη ζωή τους να καταστρέφεται, που εξαθλίωνται, που οδηγούνται στον αφανινό εξαπίστας της κρίσης, είναι πλέον μια λεπτομέρεια για

το σύστημα, που τους αφήνει στην τύχη τους, δεν έχουν καν βίημα να μιλήσουν. Παρά τη μεγάλη παρδόσον Διαφωτισμού, (ειδικά στην Ευρώπη) η κατάσταση φαίνεται να οδεύει και πάλι στη βαρβαρότητα. Το «παγκόσμιο χωρίο» δεν λεπτούργει. Πληγάνουμε στα αστέρια, αλλά αδιαφορούμε για το δράμα που εκτυλίσσεται δίπλα μας. Δεν είναι τυχαίο ότι η πολιτική δίνει τα νύδα στης αγορές, ότι η Ανγκελα Μέρκελ διακρύψει πως το πείραμα της πολυπολιτομοκότητας απέτυχε, ότι 600 άστεγοι πέ-

θαναν αυτούν τον καιρό από το κρύο...».

Μέσα από αυτόν τον προβληματισμό και μέσα από τον τρόπο της αποσταματικής προφορικής αφήγησης με τα χρονικά άλματα που χραιμούσει στο «Ισλα Μπόα», ο Αστερίου συνομιλεί φανερά η υπόρροπτα με μερικές από τις πιο ανήσυχες φυνές της παγκόσμιας λογοτεχνίας: με τον Σελίν, τον Μπολάνιο, τον Ντέιβιν Φόρτερ Γουάλας, τον Τζόναθαν Φράνζεν ή τον αργεντινό συνομηλικό του Πλέδρο Μαΐραλ. Και το ποι ποι ενδιαφέρον είναι ότι δεν καταγράφει

αυτόύ του τον προβληματισμό στο μυθιστόρημά του, αλλά σε άλλη μεταστοιχία ενοικιάζει σε λογοτεχνία με κιελότη φιλοσοφική έννοια του παικνιδιού με κανόνες, της εμπλοκής δηλαδή στη ζωή, τόσο σε ρεαλιστικό όσο και σε αληγογικό επίπεδο. Ενέπλει, μας λέει ο Αστερίου απικώντας τον Σλέλερ, εκείνος που θέλει να αντισταθεί στην αποκτήνωση, εκείνος που θέλει να είναι άνθρωπος με όλη τη σημασία της λέξης, είναι ο homo ludens, ο ανεξάντλητης περιέργος, που «παιζει», πιστάρει και δίνεται.

Το εξώφυλλο του βιβλίου

Διδάκτορας Γερμανικής Φιλολογίας, μεταφραστής γερμανών φιλοσόφων και καθηγητής σε δημόσια γυμνάσια, ο Χρήστος Αστερίου ξεχάρισε ως δημιούρος από το 2003 με το «Γυμνό της σάμα» και μετά το «Ταξίδι του Ιάσονα Ρέμβη» κυκλοφορεί σήμερα το δεύτερο μυθιστόρημά του

Χειραγώγηση

Ο υποψηφίου αναγνώστης θα προσεγγίσει το μυθιστόρημα του Αστερίου και ως αλληγορία για διάστημα στην Ελλάδα του Μηνούντος. Και θα τρομάξει με τις εικόνες της αποκλυσίας που διαφαίνονται στον ορίζοντα.

Ο Αστερίου σκαρίζει τη πλήγη μας σε βάθος και δεν φοβάται να αντιμετωπίσει την ευρύτατη διαδεδομένη άποψη ότι είμαστε λίγο πολύ διαφέρουμε στη οικονομική κρίση (αρού κερδίσαμε από τις φούσκες, ψηφίσαμε ή ανεκτίκαμε δύος μας οδήγησαν εκεί). «Ολοι τους ήξεραν τα ρίσκα που είχε η παικνίδιο, δεν παίδιαν, δεν παίρναν πράγματα. Δεν μπορά να ευθύνομαι και γι' αυτό» υποστήριζε χωρίς ενοχές το 70άρια ήρωας του και αρχιέπεικος του «πειράματος του Ισλα Μπόα», ξέροντας ότι κάποιοι παικτές πνίγηκαν ή δηλητηρίστηκαν από τις ταπητίματα κ.ο.κ. Όμως ο συγγραφέας μάς υποχρέωνε να ξανασκεφτόμεις αυτήν την άποψη, φωτίζοντας κάποιες άλλες λεπτομέρειες. Οι εμπνευστές του «πειράματος» λ.χ. είχαν επί του πού πελέξει τους συγκεκριμένους «παικτές» και δεν δημιούργησαν πραστευτικές υποδομές για την απρόσπτη. Με άλλα λόγια, ο Αστερίου υπαινίσταται ότι στο σημερινό παικνίδι της έξουσίας, οι «παικτές» είναι πιονία ενός ευρύτερου σχεδίου. Οι εμπνευστές του γνωρίζουν τις αδυνάτιες τους, τους χειραγωγούν, δεν τους προφύλασσουν και θάγουν την ουρά τους απέξω όταν έρθουν τα δύσκολα. Μπρρρρ...

